

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

DOLiS-035-637/16/MS

Warszawa, dnia 8 marca 2016 r.

Minister Sprawiedliwości

WYSTĄPIENIE

Na podstawie art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2015 r. poz. 2135, z późn. zm.), zgodnie z którym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych może występować do właściwych organów z wnioskami o zapewnienie skutecznej ochrony danych osobowych, organ do spraw ochrony danych osobowych zwraca się z prośbą o podjęcie działań dotyczących skierowania do organów samorządu komorniczego informacji o konieczności respektowania powszechnie obowiązujących przepisów prawa w zakresie ograniczeń dostępu do informacji o majątku osoby fizycznej, to jest zaprzestania pozyskiwania tych informacji wbrew ograniczeniom ustawowym wiążącym administratorów danych.

W związku z sygnałami wpływającymi do organu do spraw ochrony danych osobowych dotyczącymi przypadków, w których komornicy zwracają się do podmiotów posiadających określone informacje o składnikach majątku osoby fizycznej w możliwie jak najszerszym zakresie i bez stosownej podstawy prawnej, organ do spraw ochrony danych osobowych zwraca uwagę na fakt przekraczania uprawnień przez komorników. Problem dotyczy przypadków, w których przepisy szczególne ustaw regulujących daną dziedzinę nie dają uprawnień komornikowi do pozyskiwania danego rodzaju informacji, bądź w sytuacji, gdy w oparciu o pewne dane osobowe (np. PESEL, imię i nazwisko danej osoby) komornik oczekuje podania dodatkowych informacji, nie związanych bezpośrednio z prowadzonymi przez niego czynnościami w postępowaniu egzekucyjnym. Sygnalizowane są przykłady weryfikacji rachunków bankowych poprzez rozsyłanie zapytań do szeregu banków równolegle. Tytułem przykładu można także powołać przepisy prawa pracy,

jak również przepisy regulujące ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych, obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego czy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego.

W przypadku spraw z zakresu prawa pracy komornicy, w ramach prowadzenia postępowania egzekucyjnego z wynagrodzenia za pracę, oprócz zajęcia sumy podlegającej egzekucji w ramach uzyskiwanych przez pracownika dochodów, żądają podania przez pracodawcę informacji o rachunkach bankowych, na które pracodawcy przelewają należności inne, niż ze stosunku pracy bądź o innych rachunkach bankowych, które posiadają ich pracownicy.

W przypadku spraw podlegających przepisom ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 329, z późn. zm.) działalność komorników dotyczy pozyskiwania informacji wykraczających poza zakres przedmiotowy i cele, dla których takie informacje mają być udostępniane. W art. 104 ustawy z 2003 r. został enumeratywnie wymieniony krąg podmiotów uprawnionych do uzyskiwania informacji z bazy Ośrodka Informacji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, a także zakres przedmiotowy i cele, dla których takie informacje mogą być udostępniane. Przepis ten nie przewiduje jednak uprawnień do dostępu i uzyskiwania danych z tejże bazy przez komorników sądowych.

Żądając podania określonych informacji, w swoich pismach komornicy powołują się na art. 761 §1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.), zgodnie z którym organ egzekucyjny może zasięgać m. in. od instytucji i osób nieuczestniczących w postępowaniu informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji. W §2 powołanego artykułu ustawodawca stwierdził, iż od wykonania takiego żądania można uchylić się w takim zakresie, w jakim według przepisów części pierwszej Kodeksu można odmówić przedstawienia dokumentu lub złożenia zeznań w charakterze świadka albo odpowiedzi na zadane pytanie. Mając jednak na względzie treść art. 3 Kodeksu postępowania cywilnego stanowiącego, iż to na stronach i innych uczestnikach postępowania cywilnego spoczywa ciężar udzielania wyjaśnień co do okoliczności sprawy zgodnie ze stanem faktycznym i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody, pisma przesyłane do ww. podmiotów komornicy sankcjonują, w przypadku nieudzielenia wnioskowanych przez nich informacji, rygorem ukarania grzywną do 2 tysięcy złotych, podając jako podstawę prawną takiego działania art. 762 Kodeksu postępowania cywilnego. Komornicy informują również podmioty, do których kierują swoje żądania, że ukaranie grzywną nie zwalnia osoby ukaranej od odpowiedzialności karnej i cywilnej, a ponadto zawiadamiają że wyliczenie podmiotów zawarte w przepisie art. 761 §1 Kodeksu postępowania

cywilnego nie ma charakteru wyczerpującego i pozwala na żądanie przez komornika informacji niezbędnych do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego także od „innych instytucji”. Stwierdzają również, iż jako przykłady informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji komornik może żądać podania danych o: miejscu zamieszkania lub pobytu dłużnika, uzyskanych dochodach, uiszczonych podatkach i innych należnościach publicznoprawnych, usługach, z których korzysta dłużnik, przysługujących mu należnościach, posiadanych przez niego instrumentach finansowych, itp. Wskazują również, że choć powyższe informacje niewątpliwie stanowią dane osobowe, to ich przetwarzanie jest dopuszczalne, ponieważ, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, jest niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa, a w tym przypadku takim przepisem jest art. 761 Kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 2 ust. 5 ustawy o komornikach sądowych. W ten sposób dochodzi do kolizji unormowań przepisów powszechnie obowiązującego prawa wyrażonych w Kodeksie postępowania cywilnego, ustawie o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawie o ochronie danych osobowych.

W ocenie organu do spraw ochrony danych osobowych przedstawione w niniejszym piśmie działania obrazują nadużycie kompetencji przez komorników, związane z szerszym, niż zakres przepisów prawa, interpretowaniem zakresu dostępu do danych osobowych osób, w stosunku do których egzekwują zasądzone należności prowadząc czynności egzekucyjne. Komornicy nie respektują tym samym przepisów szczególnych, przewidujących dalej idącą ochronę określonych dóbr i wartości, wykorzystując stosowanie ogólnych przepisów proceduralnych do pozyskania żądanych przez siebie informacji.

Z kolei administratorzy danych, do których kierowane są zapytania komorników, nie mają podstawy prawnej w obowiązujących ich przepisach do udostępniania żądanych informacji, gdyż wiążące ich przepisy szczególne nie przewidują wprost takiej podstawy prawnej.

Powstaje zatem nie tylko niepewność, czy nieprecyzyjność systemu prawnego, ale także ryzyko niezgodnego z prawem udostępniania danych osobowych i odpowiedzialności administratorów danych za ich ujawnienie lub nieujawnienie.

W tym kontekście Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazuje, iż przetwarzanie danych osobowych w każdym przypadku powinno następować z uwzględnieniem nie tylko zasady legalizmu, ale także **zasady adekwatności danych w stosunku do celów ich przetwarzania**. Zasada ta wynika z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, stosownie do treści którego, administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do

celów, w jakich są przetwarzane. Swym rodzajem i treścią dane nie powinny wykraczać poza potrzeby wynikające z celu ich zbierania. Administrator danych (pod którym to pojęciem – stosownie do art. 7 pkt 4 tej ustawy – rozumie się organ, jednostkę organizacyjną, podmiot lub osobę, o których mowa w art. 3, decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych) może zatem przetwarzać jedynie takie dane, które są niezbędne do osiągnięcia zamierzonego celu. Konieczne jest również **zapewnienie, by dane osobowe były zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami** (art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych).

Mając powyższe na uwadze, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwraca się do Pana Ministra, jako organu kierującego działem administracji rządowej – sprawiedliwość z prośbą o ocenę praktyki komorników w sygnalizowanej sprawie i ewentualne podjęcie stosownych czynności zmierzającej do jej wyeliminowania. W odniesieniu do zasad prowadzenia egzekucji i nadzoru nad wykonywaniem czynności przez komorników w ocenie organu do spraw ochrony danych osobowych wypada również rozważyć stworzenie przepisów prawa, które wprost będą nadawać – w uzasadnionych i właściwie zweryfikowanych przypadkach – dostęp do jasno i wprost określonych informacji z zasobów konkretnych administratorów danych.

Zgodnie z art. 19a ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie lub wnioszek, o których mowa w ust. 1 i 2, jest obowiązany ustosunkować się do tego wystąpienia lub wniosku na piśmie **w terminie 30 dni od daty jego otrzymania**.

Informuję przy tym, że treść niniejszego wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią opublikowana będzie na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.